

Polisi Tynnu Lluniau i Bwrpas Cyhoeddusrwydd

1. Cefndir

- 6.1 Mae datblygiadau technolegol yn ei gwneud hi'n llawer haws defnyddio lluniau a delweddau mewn print ac ar y we. Yn sgil hyn daw'r cyfrifoldeb i sicrhau nad yw plant ac unigolion bregus yn cael eu ecsbloetio.
- 6.2 Y mae hwn yn faes cymhleth iawn a bwriad y polisi yma ydy cynorthwyo swyddogion i sefydlu trefniadau ar gyfer sefyllfaoedd lle mae plant, unigolion ag anableddau dysgu neu bobl hyn fregus :
  - a. Dan oruchwyliaeth y Cyngor;
  - b. Ar eiddo y Cyngor.
- 1.3 Cyhoeddir y polisi yma er mwyn ceisio sicrhau na fydd y Cyngor nac unigolion sy'n gweithio i'r Cyngor yn rhoi eu hunain mewn sefyllfa lle gallent gael eu herlyn am gamddefnyddio lluniau ac i osgoi sefyllfaoedd lle mae diogelwch plant yn cael ei roi yn y fantol.
- 1.4 Maent yn gwahaniaethu rhwng tynnu lluniau "preifat" sef lluniau gan rieni, teulu agos, ysgolion i'w pwrpas eu hunain a lluniau "cyhoeddus", e.e. lluniau fyddai yn mynd i'r wasg, cyhoeddiadau, arddangosfeydd cyhoeddus.
- 1.5 Mae'r term "lluniau" yn cael ei ddefnyddio ar gyfer ffotograffiaeth (ffilm a digidol) , fidio a cameru ffon symudol.

1. Lluniau i bwrpas preifat

- 2.1 Mater i'r ysgolion / canolfannau / cartrefi / clybiau / gwasanaethau eu hunain ydy sefydlu trefniadau ar gyfer y math yma o luniau gan benderfynu beth sy'n ymarferol ac addas ar gyfer amgylchiadau lleol a bydd canllawiau i'w datblygu ar gyfer gwasanaethau penodol yn nodi trefniadau gweithredu.

2. Lluniau "cyhoeddus"

- 3.1 Defnyddir y term "cyhoeddus" ar gyfer lluniau a dynnir gan y wasg, neu i bwrpas unrhyw fath o gyhoeddusrwydd.
- 3.2 Os oes modd adnabod y plentyn neu'r unigolyn o'r llun neu os oes enwau yn cael eu cynnwys rhaid :
  - 6.1.1 Sicrhau caniatâd rhiant neu warchodwr ymlaen llaw ac yn ysgrifenedig gan gadw cofnod o'r gytundeb;
  - 6.1.2 Nodi yn glir y gallasai llun gael ei osod ar wefan – tydi ddweud "i'w ddefnyddio mewn cyhoeddiadau" ddim digon da;
  - 6.1.3 Cadw cofnod ar ffeil o unrhyw un sy'n gwrthwynebu tynnu lluniau o'u plant neu unigolion dan eu gofal.

- 6.2 Does dim rhaid dilyn y drefn yma ar gyfer llun o griw o bobl ifanc o'r cefn, neu lle nad oes modd adnabod unigolion. Ond os oes unrhyw amheuaeth, gwell bod yn ofalus a chael caniatâd.
- 6.3 Er mwyn osgoi sefyllfa o orfod cael caniatâd bob tro mae angen llun awgrymir sefydlu trefniadau lleol i sicrhau caniatâd fyddai'n ymestyn dros gyfnod o amser e.e. mewn ysgolion rhoi cymal ar batrwm yr isod yn y llawlyfr ysgol:

O dro i dro bydd lluniau yn cael eu tynnu o'r plant yn cymryd rhan mewn gweithgareddau gyda'r ysgol. Gall rhai o'r lluniau yma gael eu rhoi yn y papurau newydd, eu cynnwys mewn cyhoeddiadau neu ar safleoedd gwe yr ysgol, Cyngor Gwynedd neu sefydliadau eraill y byddwn yn cydweithio â nhw. Os nad ydych am i'ch plentyn gael ei g/chynnwys mewn lluniau i'r pwrpas yma wnewch chi ysgrifennu at Bennaeth yr ysgol i ddweud hyn.

a chymal tebyg wrth gofrestru ar gyfer gwersi neu ymaelodi â Chanolfan Hamdden a threfn debyg ar gyfer clybiau ieuenctid neu weithgareddau eraill dan arweiniad y Cyngor.

- 6.4 Mae'r wasg bob amser yn awyddus i gynnwys enwau plant gyda'r lluniau - os oes i beidio cynnwys enwau dylai'r sawl sy'n goruchwyllo egluro hynny wrth y ffotograffydd/newyddiadurwr.

4. Defnydd o luniau

- 6.1 Wedi cael caniatâd ac wedi tynnu lluniau dylid gosod dyddiad arnynt a sefydlu trefn ar gyfer eu ffeilio.
- 6.2 Ni ddylid defnyddio lluniau allan o'u cyd-destun e.e. os oes llun wedi ei dynnu mewn parc i hyrwyddo adnoddau newydd ni ddylid defnyddio hwnnw wedyn mewn dogfen ar gam-drin plant neu lun o blant mewn meithrinfa yn cael ei ail-ddefnyddio ar glawr dogfen am HIV ac AIDS.
- 6.3 Wrth yrru llun allan i drydydd parti dylid nodi yn glir i ba bwrpas mae i gael ei ddefnyddio a chofnodi hyn.

5. Trefniadau Arbennig ar gyfer Canolfannau Hamdden

- 6.1 Mae angen gofal arbennig wrth dynnu lluniau mewn canolfannau hamdden/pyllau nofio. Dylid sicrhau bod y plant a'r bobl ifanc wedi eu gwisgo yn addas, yn arbennig felly mewn gweithgareddau fel nofio, gymnasteg ac athletau. Gyda'r campau hyn dylai cynnwys y llun ganolbwyntio ar y gweithgaredd. Pan fo angen cael lluniau o unigolion dylid sicrhau eu bod wedi gwisgo yn briodol cyn tynnu'r lluniau.
- 6.2 Ni ddylid caniatáu tynnu unrhyw luniau, na chaniatáu i neb fynd â camera o unrhyw fath (gan gynnwys ffon gyda camera) heb ganiatâd rheolwyr y ganolfan.

Golygai hyn y byddai ffotograffydd yn derbyn caniatad y rheolwr cyn tynnu llun o unrhyw fath.

- 5.3 Dylid sicrhau arwydd cadarn ymhob derbynfa yn egluro ni chaniateir tynnu lluniau heb gytundeb y rheolwr ymlaen llaw
- 5.4 Dylai Rheolwr y Ganolfan gadw cofrestr yn nodi pryd ac i ba bwrpas y tynnwyd lluniau “cyhoeddus” gan ffotograffwyr proffesiynol. Os nad oes gan y ffotograffydd gerdyn adnabod.
  - i. Enw, cyfeiriad a rhif ffon y sawl sy'n defnyddio'r camera;
  - ii. Enw/enwau pwy sydd i fod yn y llun;
  - iii. Y berthynas rhwng y sawl sy'n tynnu y llun a'r rhai yn y llun;
  - iv. Y rheswm dros dynnu y llun a'r defnydd a wneir ohono;
  - v. Rhif penodol i gofrestru dyddiad y llun
  - vi. Datganiad wedi ei arwyddo yn dweud bod yr wybodaeth yn gywir. Dylid cadw'r ffurflenni hyn yn y Ganolfan.
- 5.5 Wedi rhoi caniatâd i unigolyn dynnu llun dylai aelod o staff y ganolfan cadw golwg ar y sefyllfa i sicrhau bod y sawl sy'n tynnu y llun yn cadw at y canllaw.
- 5.6 Dylid gwahardd camerâu a ffôn sy'n tynnu llun o'r manau canlynol a gosod posteri clir yn nodi hynny:
  - i. Pob lle newid;
  - ii. Ystafelloedd Iechyd
  - iii. Ystafelloedd sauna
  - iv. Ystafelloedd lle mae'r gwelyau haul
  - v. Toiledau

6. Comisiynu Ffotograffwyr

- 6.1 Mae'r mwyafrif o ffotograffwyr sy'n cael eu defnyddio gan y wasg, a ffotograffwyr proffesiynol yn aelodau o gyrff proffesiynol, ac fel aelodau o gyrff o'r fath bydd ganddynt gerdyn adnabod ac mae'r rhan fwyaf wedi sicrhau tystysgrifau y CRB (Criminal Records Bureau).
- 6.2 Mae gan bapurau newydd eu rheolau eu hunain o ran sut a phryd mae lluniau o blant yn cael eu defnyddio.
- 6.3 Wrth i staff y Cyngor gomisiynu ffotograffydd a'i yrru i ysgol/canolfan hamdden neu unrhyw leoliad arall ar ran y Cyngor dylid sicrhau :
  - a. Ei fod ef/hi yn cario cerdyn adnabod;
  - b. Bod ganddo ef/hi nodyn gan swyddog o'r Cyngor yn rhoi'r hawl iddo dynnu y lluniau ac yn egluro sut bydd y lluniau yn cael eu defnyddio;
  - c. Ei fod ef/hi yn egluro pwrpas y lluniau i'r sawl fydd yn y llun;
  - ch. Ei fod ef/hi yn llenwi ffurflen syml yn nodi pryd, ac yn lle y tynnwyd y llun a chyda lluniau agos o unigolion yn eu henwi;

- a. Yn gyffredinol mae hawlfraint llun yn aros hefo'r ffotograffydd mewn sefyllfaoedd eithriadol sensitif dylid ystyried prynu yr hawlfraint honno.
- 6.4 Dylid cael trefn i ffeilio lluniua o fewn pob Gwasanaeth gan nodi dyddiad tynnu y llun, yn lle ac enwau unrhyw un sy'n ymddangos yn y llun.